

28 NİSAN DÜNYA ÇALIŞMA GÜVENLİĞİ ve SAĞLIĞI GÜNÜ
4-10 MAYIS İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ HAFTASI

Sanayi devriminin yarattığı olumsuz çalışma koşullarının düzeltilmesinin sağlanması amacıyla 19. yüzyıldan itibaren, işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili yasaların hazırlanması ve yaptırımlar uygulanması konusunda çeşitli etkinlikler yapılmıştır. On dokuzuncu yüzyılda sosyal güvenlik ilkeleri yaygınlaşarak çeşitli sigorta kurumları kurulmuş ve iş kazaları ile meslek hastalıkları sigortası uygulanmaya başlanmıştır. Dünyadaki meslek hastalıkları ve iş kazalarının önlenmesine yönelik çalışmalarda sendikaların katkılarının yanı sıra, 1919 yılında "Milletler Cemiyeti"ne bağlı olarak faaliyetine başlayan Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) önemli çalışmalar yapmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü 1946 yılında bir uzmanlık kuruluşu haline gelmiştir. Uluslararası Çalışma Örgütü ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve bu kuruluşlarla işbirliği yapan birçok kuruluş, işçi sağlığı ve iş güvenliği yönünden önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir.¹

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün verilerine göre; her yıl yaklaşık olarak 2,3 milyon kişi iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Bununla birlikte 160 milyondan fazla kişi, mesleki ve işle ilgili hastalıklardan muzdariptir. Ayrıca tahminlere göre her yıl yaklaşık olarak 313 milyon ölümcül olmayan kaza meydana gelmektedir.²

Her 15 saniyede bir, bir işçi işle ilgili kaza veya hastalıktan ölmektedir.
Her 15 saniyede bir, 153 işçi işle ilgili kaza geçirmektedir.

Ülkemizde ise Sosyal Güvenlik Kurumunun 2013 yılı verilerine göre meslek hastalığı olan 371, iş kazası geçiren ise 191.389 kişi tespit edilmiştir.³ Ekonomik açıdan bakıldığında, ülkelerin yıllık gayri safi yurt içi hasıla miktarının yaklaşık %4'ten fazlasını iş kazaları ve meslek hastalıklarının bir sonucu olarak kaybedildiği tahmin edilmektedir.²

Ülkemizde çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliği farkındalığının ve duyarlılığını arttırmak amacı ile 1987 yılından beri her yıl 4-10 Mayıs tarihlerinde "İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası" adı altında çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Günümüzde bu konuya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı öncü olmakta ve desteklemektedir.⁴

Sanayileşmenin hızla geliştiği günümüzde teknolojinin yaygınlaşması ve yeni yönetim modelleri kullanımı güncel konular haline gelmiştir. Yeni yönetim anlayışlarının gelişmesiyle yatay organizasyonlar hiyerarşik yapılanmalara, bilginin yarattığı güç sermayenin yarattığı güce, global pazarda faaliyetlerini sürdürme ulusal sınırların içinde kalmaya üstünlük kurmaya başlamış ve takım eksenli çalışmaya yönelinmiştir. Bu önemli değişikliklerin gerçekleşmesiyle beraber güvenlik yönetimi anlayışı da değişime uğramıştır. Bu süreçte iş sağlığı ve güvenliği kavramının da yeni bir anlam kazanması söz konusudur.⁵

¹ Gürbüz Y. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tarihi Gelişimi.

² Safety and health at work. [Internet] <http://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/lang--en/index.htm> Erişim:31.04.2015.

³ SGK İstatistik Yıllıkları. 2013 [Internet] <http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/kurumsal/istatistikler> Erişim:31.04.2015.

⁴ 29. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası. [Internet] <http://app.csgb.gov.tr/isggm/isghafta/> Erişim:31.04.2015.

⁵ Gülşen H. İş Sağlığı ve Güvenliği Konseptinin Dünyadaki Gelişmeler Işığında Değerlendirilmesi. TİSK İşveren Dergisi 2004;42(7):29.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-57

İş Sağlığı ve Güvenliği Haftasının yanı sıra 28 Nisan tarihi de ayrı bir öneme sahiptir. İlk olarak Kanada’da 1914 yılında işverenin iş kazalarındaki sorumluluğu hukuken tescil edildi. Kanada Kamu Çalışanları Sendikası inisiyatif kullanarak önce sendika bazında 1984’ten başlayarak 28 Nisan’ı “İş Kazalarında Hayatını Kaybedenleri Anma Günü” olarak hayata geçirmiştir. Bir yıl sonra ise Kanada Sendikalar Konfederasyonu tek taraflı olarak "Ulusal Yas Günü" ilan etmiştir. Kanada sendikalarının yedi defa yas ve anma günü etkinlikleri düzenlemesinden sonra, 1991’de Kanada devleti 28 Nisan’ı “Resmi Yas Günü” ilan etmiştir. Kanada’nın yanı sıra ABD (1989) ve İngiltere’de (1992) de resmi yas günü olarak ilan edilmiştir. Bu süreçten sonra pek çok ülke, genellikle sendikaların öncülüğünde, parlamentolarda da kabul görerek resmi anma ve yas günü olmuştur.⁶ Ülkemizde de geçen yıl TBMM Başkanlığı’na “28 Nisan Günü İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybedenleri Anma ve Yas Günü İlan Edilmesi Hakkında” kanun teklifi verilmiştir, ancak kabul edilmemiştir.⁷

Dünya çapında 1996 yılından bu yana sendikalar tarafından “28 Nisan Ölü ve Yaralı İşçileri Uluslararası Anma Günü” olarak düzenlenmektedir. Sendikaların talebi üzerine 28 Nisan kampanyasına 2003 yılında UÇÖ de dahil olmuş ve o yıldan bu yana "**Dünya Çalışma Güvenliği ve Sağlığı Günü**" olarak ilan etmiştir.⁸

⁶ Yalçınalp E. 28 Nisan Neden İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybedenleri Anma ve Yas Günü İlan Edilmeli? [Internet]

<http://t24.com.tr/yazarlar/esra-yalcinalp/28-nisan-neden-is-cinayetlerinde-hayatini-kaybedenleri-anma-ve-yas-gunu-ilan-edilmeli,11775>.

Erişim: 06.05.2015.

⁷ Kanun Teklifinin Metni. [Internet] <https://www.tbmm.gov.tr/d24/2/2-2123.pdf> Erişim:06.05.2015.

⁸ History of 28 April. ILO . [Internet] http://www.ilo.org/safework/events/safeday/WCMS_316480/lang--en/index.htm Erişim:06.05.2015.